

Hazırlayan:
Prof. Dr. Kerem Alkin
Türkiye İMSAD Ekonomi Danışmanı

16 Aralık'a kadar ki gündem maddeleri, hem küresel, hem de yurt içi piyasaları bir hayli yoracak. ABD ve Euro Bölgesi'nden makro veriler, FED'in ve ECB'nin yılın son toplantılarındaki kararları, Moody's ve Fitch'in Türkiye ile ilgili bir yeni değerlendirme yapıp yapmayacakları ve nihayet, 15-16 Aralık'taki AB liderler zirvesinden Türkiye ilgili çıkacak karar, yurt içi piyasaların seyrinde kritik önemde etkisi olacak başlıklar olarak öne çıkıyor.

- Bu haftadan başlayarak, Noel tatili havasına girilmesinden önce, küresel piyasalar ve yurt içi piyasalarda nefesimizi tutacağımız bir 3 hafta geçireceğiz. 28 Kasım ile başlayan bu hafta, hem pazartesi (bugün) hem de çarşamba Avrupa Merkez Bankası Başkanı Draghi'nin konuşmaları takip edilecek. ECB Başkanı'nın, 4 Aralık'taki Avusturya'daki seçimler ve İtalya'daki referandum öncesi vereceği mesajlar önemli. **Önümüzdeki yıl, Almanya, Fransa ve Hollanda'daki seçimler kritik önemde. Avrupa'da böyle bir seçim dönemi yaşanırken, ECB'nin mart 2017 sonu bitecek olan tahvil alım programını 2017 yılı sonuna kadar uzatması, buna karşılık ABD Merkez Bankası'nın (FED) para politikasını sıkılaştırmayı sürdürmesi euro-dolar paritesinde 1,04-1,00 dolar bandını görmemize sebep olabilir.** Bu hafta, ABD cephesinde, 29 Kasım Salı günü ABD'nin 3. çeyrek büyüme verisi ile S&P Case-Shiller Konut Fiyatları Endeksi açıklanacak. Bunun yanı sıra, New York FED Başkanı Dudley'in konuşması var. 30 Kasım'da ise, FED'in ABD ve dünya ekonomisiyle ilgili önemli mesajlar içeren Bej Kitabı (Beige Book) açıklanacak.
- Gerek ABD, gerekse de Euro Bölgesi ülkeleri için çok sayıda makro verinin açıklanacağı bu hafta, 2 Aralık Cuma günü en kritik veri olarak, ABD'nin kasım ayı tarım dışı istihdam, işsizlik ve saat başı ücret verileri açıklanacak. **Ekonomistler, ABD'nin işsizlik oranının yüzde 4,9'da kalacağını, ekim ayında 161 bin kişi artan tarım dışı istihdamın, kasım ayında 174 bin artacağını bekliyorlar.** 29 Kasım Salı günü açıklanacak ABD ekonomisi 3. çeyrek büyüme verisi de, 2 Aralık Cuma günü açıklanacak ABD istihdam verileri de, 13-14 Aralık tarihlerindeki, bu yılın son FED Açık Piyasa Komitesi (FOMC) toplantısı öncesi kritik önemde. **Açıklanan veriler, yüzde 100 düzeyine çıkan FED'in 25 baz puan politika faizini arttırma olasılığını 50 baz puana yükseltir ise, küresel**

piyasalarda yeniden sert dalgalanmalar gözlemleyebiliriz. Türkiye açısından, bu hafta cuma, 2 Aralık günü Moody's in yeni bir değerlendirme açıklayıp açıklamayacağı, Fitch'in de, takvim dışı da olsa, 2 veya 9 veya en son 16 Aralık'ta bir Türkiye değerlendirmesi açıklayıp açıklamayacağı çok önemli. Ve, son olarak, Avrupa Parlamentosu'nun 'üyelik müzakerelerini dondurma' tavsiye kararı sonrasında, AB liderlerinin 15-16 Aralık'ta gerçekleştirecekleri zirveden Türkiye ile ilgili çıkacak karar, yurt içi piyasalarda hem döviz kurları, hem faiz oranları, hem de hisse senedi piyasası üzerinde ciddi ölçüde etkili olacak.

- 13 Mart 2015'de 100 puanı aşarak, ABD Doları'nın dünyanın önde gelen para birimleri karşısında ciddi bir değer artışı yaşadığını teyit eden **Dolar Endeksi, son 5 yılın yeni rekor seviyesi olarak, geçtiğimiz hafta 102.05 puanı gördü ve euro-dolar paritesi de 1,0518 dolara kadar çekildi.** 28 Kasım Pazartesi'yle başlayan yeni haftada, Dolar Endeksi 101 puanın altında ve ABD Doları'nın kısmen zayıflamayı sürdürüp sürdürmeyeceği merak konusu. **Çünkü, 13 Mart 2015'de 1,05 doların altını gören euro-dolar paritesi, geçen hafta bir kez daha 1,0518 doları dip seviye olarak gördü ve 28 Kasım ile başlayan yeni haftada, 1,0595 ile 1,0686 dolar bandında sallandığını görüyoruz sabahın ilk saatlerinde.** **Dolar-Türk Lirası kuru ise, geçen hafta Dolar Endeksi yeni rekorunu kırarken, 3,4766 TL ile tüm zamanların rekorunu kırdıktan sonra, 28 Kasım ile başlayan yeni haftaya, 3,4579 TL ile 3,4197 arasında salınarak başlamış durumda. 16 Aralık'a kadar her şeyin Türkiye lehine yürümesi halinde, dolar-TL kurunda bir normalleşme, bir geri çekilme, piyasaların umudu olarak öne çıkıyor.**
- Başbakan Binali Yıldırım, ekim ayının son haftasından bu yana, Türkiye'de önemli bir tartışma konusu haline gelen döviz kurlarındaki yükselişi, nedenleri ve sonrasına yönelik olarak Hürriyet gazetesinden Fatih Çekirge'ye açıklamalarda bulunmuş. Başbakan Yıldırım, kurdaki yükselişin 3 nedeni olarak, ABD'nin yeni seçilmiş Başkanı Trump'ın göreve oturana kadar spekülasyonların, finans çevrelerinin bu gelişmeyle oynayacaklarına, Türkiye'de "döviz sıkıntısı var" gibi göstermek isteyenlere, bunların vurgun peşinde olduklarına ve 15 Temmuz'da başarılı olamayan hainlerin panik yaratmak için yaptıklarını sıralamış. Binali Yıldırım, Hükümet ve Ekonomi Yönetimi olarak bunlara izin vermeyeceklerini, hepsinin farkında olduklarını ve önlemleri aldıklarını da belirtmiş.
- Başbakan, Çekirge'nin bu konuda ne gibi önlemler alındığında ilişkin sorusunu da, "Elbette millete gerçeği anlatıyoruz. Şimdi kamu kuruluşlarına bazı döviz ödemeleri var. Onların ödemesi gerekenler var. Bunlar TL üzerinden tahsis edilecek" şeklinde cevaplamış. Nitekim, Başbakan Yıldırım, geçtiğimiz hafta yaptığı açıklamada, devletin, yeni sözleşmeleri Türk lirasıyla yapacağını, ancak bu uygulamanın yabancılar için söz konusu olmadığını belirtmişti. Başbakan Yıldırım ayrıca, 15 Temmuz'daki darbe girişiminin ardından 21 Temmuz'da ilan edilen, 19 Ekim'de 90 günlüğüne uzatılan OHAL'in, başkanlık sistemini de içeren anayasa değişikliğine dair referanduma gidilmeden

önce kaldırılacağını söylemiş. 19 Ocakta son bulacak OHAL hakkında "2017'ye girer girmez kaldırılacak diye bir şey yok" diyen Yıldırım, "Şimdi, referandum olması halinde, elbette kimseye, 'OHAL altında seçime gidildi. OHAL şartlarında referandum yapıldı' gibi bir söz söyleme fırsatı vermeyiz. Bu nedenle referandum öncesi OHAL kaldırılır diye düşünüyorum" diye açıklamış.

- Bu dönemde, 28 Ekim ile 4 Kasım arası, TL mevduatı toplamı ise 804.4 milyar TL'den 807.5 milyar TL'ye çıkmış iken, 4 Kasım ile 11 Kasım arası sadece bir haftada 17.8 milyar TL artarak, 825.3 milyar TL'ye yükselmiş. Yani, döviz mevduatını bankacılık sisteminden çeken vatandaşımız, tasarruf sahipleri, döviz yastık altına kaçırmamış, yükselen döviz kurlarından yararlanarak, döviz mevduatını bozdurup, TL'ye döndürüp bankaya TL mevduatı olarak yatırmış. 11 Kasım'dan 18 Kasım'a, takip eden hafta ise, 825,3 milyar TL'ye yükselmiş olan toplam TL mevduatı, 817,8 milyar TL'ye gerilemiş. **4 Kasım Cuma akşamı itibariyle, ekim sonu 144 milyar dolar olan toplam döviz mevduatı, 144.7 milyar dolara yükselmiş iken, 11 Kasım haftası yükselen kurları bozdurma için fırsat bilen vatandaşımız döviz mevduatı toplamını 142.4 milyar dolara kadar azaltmış. Yani, 2.3 milyar dolar döviz hesaptan çekip, gitmiş TL mevduatına yatırmış. Takip eden, 14-18 Kasım haftası ise, döviz kurlarındaki dalgalanmayı, bu sefer kurlardaki tırmanışın durmayabileceği olarak okuyan vatandaşımız, 18 Kasım Cuma akşamına kadar 143.1 milyar dolara çıkarmış. Yani, döviz mevduatını sadece 700 milyon dolar arttırmış. Vatandaşın dövize yüklendiği anlamında bir tablo kesinlikle görülüyor.**
- Portföy amaçlı yabancı sermaye ise, temmuzda 435 milyon dolar, ağustosta 1 milyar 9 bin dolar, eylül ayında ise 522 milyon dolar net sermaye girişi gerçekleştirmiş iken, Moody's in derecelendirme notumuzu kırması sonrasında, ekim ayında 704 milyon dolar, 11 Kasım Cuma akşamına kadar ise 1 milyar 144 milyon dolar net sermaye çıkarmışlar. **11 Kasım ile 18 Kasım arası ise 603 milyon dolar daha net sermaye çıkaran portföy amaçlı yabancı sermaye yatırımcılarının kasım ayındaki net sermaye çıkışı 1 milyar 747 milyon dolara ulaşmış durumda. Bu rakamı ekim ayındaki çıkışla topladığımızda, net sermaye çıkışı 2 milyar 451 milyon dolara ulaşıyor. Temmuz ile eylül ayı arasındaki 3 aylık dönemde ise, Türkiye'ye net 2 milyar dolara yakın (1 milyar 966 milyon dolar) net sermaye getirmişlerdi. Yabancıların da, yurt içi piyasalarda gözlenen bu derece sert döviz kuru artışına ciddi ölçüde negatif etki yapacak bir sermaye çıkışı gerçekleştirmedikleri gözleniyor, 18 Kasım Cuma akşamı itibariyle.**